

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 520/2015-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. októbra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED], všetci trvale bytom [REDACTED], zastúpených advokátkou JUDr. Denisou Jánošíkovou, Klincová 35, Bratislava, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 41 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 19 Cop/6/2015-546 z 23. apríla 2015, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

Odôvodnenie :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. augusta 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloleté deti“; spolu ďalej aj „sťažovatelia“) všetci trvale bytom [REDAKOVANÉ], ktorou namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 41 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 19 Cop/6/2015-546 z 23. apríla 2015.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva že rozsudkom Okresného súdu Prievidza (ďalej len „okresný súd“) č. k. 9 C/197/2010-41 z 21. júna 2011 došlo k rozvodu manželstva sťažovateľky a otca maloletých detí a maloleté deti boli zverené do osobnej starostlivosti matky. Okresný súd stanovil pre otca na jeho maloleté deti mesačné výživné a styk s nimi na základe dohody rodičov bez obmedzenia.

Na základe návrhu otca z 26. septembra 2013 okresný súd rozhodnutím č. k. 14 P/53/2013-468 z 3. októbra 2014 zveril maloleté deti do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov v týždňových intervaloch a upravil styk oboch rodičov s deťmi každý týždeň v stredu v čase, keď sú v starostlivosti druhého z nich.

Sťažovateľka sa proti uvedenému rozhodnutiu prvostupňového súdu odvolala argumentujúc nevhodnosťou zverenia detí do striedavej starostlivosti, najmä z dôvodu

agresívneho správania otca voči nej. Krajský súd v rozhodnutí o odvolaní sťažovateľky č. k. 19 CoP/6/2015-546 z 23. apríla 2015 však rozhodnutie okresného súdu vo výroku o striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov potvrdil.

Vo svojej sťažnosti sťažovateľka argumentuje ustanoveniami § 163 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) a § 26 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“), v zmysle ktorých podľa nej *„k zmene rozsudku o výchove môže dôjsť iba ak sa zmenia pomery na strane účastníkov“*, inak *„v zásade nie je prípustná zmena právoplatného rozhodnutia súdu, nakoľko by zasahovala do právnej istoty strán a upierala stranám právo na spravodlivý proces“*.

Vo svojej sťažnosti poukazuje ďalej na skutočnosť, že krajský súd nereagoval na množstvo ňou predložených dôkazov a pri svojom rozhodovaní ich nezohľadnil. Tiež nevykonal žiadne znalecké dokazovanie o vhodnosti zverenia maloletých detí do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov a nezohľadnil, či bude „skutočne“ na prospech maloletých detí. Namietala tiež, že všeobecné súdy nezohľadnili agresívne správanie otca maloletých detí voči nej, argumentujúc aj vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o rodine, účinného od 1. januára 2016, v dôsledku ktorého bude do zákona o rodine implementovaná už aj definícia záujmu dieťaťa. V jeho zmysle *«nový dôvod, na základe ktorého môže byť vyhodnotená nevhodnosť starostlivosti jedného z rodičov o maloleté dieťa, v zmysle vyššie uvedeného vládneho návrhu zákona bude teda aj: „ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou“*.

Kritériom má byť teda pri posudzovaní najlepšieho záujmu dieťaťa aj zohľadnenie skutočnosti, že dieťa síce nie je priamo obeťou zásahov do jeho duševnej, telesnej a citovej integrity, ale je ubližované osobe, ktorá je dieťaťu blízkou osobou. Predkladateľ návrhu zákona preto uznáva, že aj tzv. nepriame násilie je násilie spôsobilé negatívne zasiahnuť do dôstojnosti dieťaťa a ohroziť jeho vývin. Dieťa má totiž právo vyrastať v prostredí bez násilia.

Vzhľadom na vyššie uvedené Krajský súd v Trenčíne tým, že agresívne správanie otca voči sťažovateľke, prejavované aj pred maloletými deťmi (tiež sťažovateľmi) vôbec nezohľadnil, nemohol dospieť k najlepšiemu záujmu dieťaťa.

Záujem dieťaťa je tu potrebné vykladať v čo najširšej miere, najmä v zabezpečení jeho zdravia, a to nielen fyzického a psychického, v zabránení ohrozovania jeho mravnosti či zabránenie jeho vystaveniu nevhodným vzorcom správania či popudzovania proti druhému rodičovi. Neplnoleté dieťa, ktoré bolo svedkom nedôstojného, ponižujúceho a násilného konania jedného rodiča voči druhému, je ohrozené vo svojom citovom a mravnom vývoji. Výsledky odbornej analýzy jednotlivých prípadov domáceho násillia totiž poukazujú na skutočnosť, že u detí, ktoré sa stali svedkami domáceho násillia, sa prejavujú takmer rovnaké citové, psychické a somatické zdravotné problémy ako u týraných detí.

Na zabezpečenie riadneho vývoja a výchovy dieťaťa, ktoré by v čo najširšej miere zohľadňovali jeho záujem, je potrebná dôsledná aplikácia článku 31 Dohovoru opravách dieťaťa, ktorým sa záujem dieťaťa povyšuje nad rodičovské práva, za predpokladu, že tieto práva sú deformované domácim násillím páchanom na jednom z rodičov dieťaťa, čo má negatívne vplyvy na dieťa, čiže sekundárnu obeť domáceho násillia. Je teda potrebné si položiť otázku, či násilný partner môže byť milujúcim rodičom, ktorý zabezpečuje riadnu výchovu a domáce zázemie svojho dieťaťa.

Nemožno preto prisvedčiť súdu, že prizneranie sa takémuto vzoru správania voči sťažovateľke, je irelevantné pre posúdenie kvality starostlivosti o maloletých zo strany otca, a že len chovanie rodiča voči dieťaťu je podstatné. Súd absolútne nevzal do úvahy vek maloletých chlapcov, ktorý vzhľadom na to, že sú chlapcami, a práve dospievajú, týmto otcovým vzorom podvedome utrpia v budúcnosti, keď sa nebudú vedieť správať k ženám. Súd však túto okolnosť nijak nevzal do úvahy, dokonca tvrdí, že takéto správanie v danom konaní dôležité nie je.

Sťažovateľka sa naopak domnieva, že agresivita otca voči nej je určite takou skutočnosťou, ktorá v reálnom živote navodzuje strach, zabraňuje im ako rodičom efektívne komunikovať a mala by byť vyhodnotená ako skutočnosť, ktorá vylučuje nariadenie striedavej starostlivosti.».

Ďalšie pochybenia odvolacieho súdu vidí sťažovateľka v tom, že nezohľadnil jej opakované námietky voči kolíznemu opatrovníkovi a spôsobu výkonu jednotlivých úkonov voči deťom, a tiež v ďalšom prehliadaní ňou predkladaných dôkazov.

Celkovo sťažovateľka zhrnula pochybenia všeobecných súdov takto:

„Napríklad oba súdy prehliadali, nezohľadnili pri svojom rozhodovaní nasledovné:

1. Agresívne správanie otca stavia maloleté deti do pozície nepriamej obeť, nakoľko sú sústavne vystavované jeho nevhodným slovným či iným reakciám voči matkinej osobe. Daný model správania sa na nich podvedome následne prenáša, prípadne narúša ich osobnosť iným spôsobom.

2. Prebiehajúca striedavá osobná starostlivosť nespĺňa svoj účel a nerešpektuje individuálne záujmy mal. detí. Návrh otca na striedavú starostlivosť rodičov je len odpoveďou na skôr podaný návrh matky na zvýšenie výživného.

3. V danom prípade nie sú vytvorené objektívne podmienky pre zverenie mal. detí do striedavej osobnej starostlivosti rodičov, vzhľadom na neschopnosť otca pre svoje pracovné povinnosti vykonávať pravidelnú starostlivosť o deti.

4. Priebeh striedavej starostlivosti je chybný, keďže maloleté deti žijú v rozporuplných prostrediach. Otec neuznáva sťažovateľkine výchovné metódy ani úlohy a dôležitosť jej - ako matky - vo vzťahu k deťom. Rodinné prostredie u otca i jeho rodičov je namierené prudko negatívne voči sťažovateľke. Otec sťažovateľku nerešpektuje, deti vedie individuálne, nemá záujem o vzájomnú výchovu maloletých oboma rodičmi.

5. Otec nerešpektuje sťažovateľku ako rovnocenného partnera pri výchove, nekomunikuje s ňou.

Súdy sa vecou zaoberali nedostatočne, závery oboch sú nepresvedčivé, chýbajú uvedené skutočnosti, ktoré by odôvodňovali zverenie detí do striedavej starostlivosti rodičov.

Sťažovatelia tak v rámci porušenia základného práva na súdnu ochranu namietajú predovšetkým:

• nesprávnu interpretáciu a aplikáciu kogentných noriem Zákona o rodine (ust. § 24 ods. 2, ods. 4) ako aj Dohovoru o právach dieťaťa, z pohľadu zmyslu a účelu predmetu tejto zákonnej úpravy krajským súdom,

• rozpor rozhodnutia odvolacieho súdu s princípmi riadneho a spravodlivého procesu,

• skutočnosť, že prvostupňový ako aj druhostupňový súd nedostatočne vykonal dokazovanie a nezohľadnil sťažovateľkou predložené dôkazy.“

Vzhľadom na uvedené sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd vo veci ich sťažnosti „po oboznámení sa so skutkovým stavom“ vydal takýto nález:

„Základné právo [redacted], [redacted] a [redacted], všetci traja trvalé bytom [redacted], [redacted] na súdnu ochranu upravené v čl. 41 ods. 6 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19 Cop/6/2015-546 z 23.04.2015 porušené bolo.

Ústavný súd rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne 19 Cop/6/2015-546 z 23.04.2015 ruší.

Ústavný súd Slovenskej republiky sťažovateľom [redacted], [redacted] a [redacted] priznáva finančné zadostučinenie každému v sume 5.000,- Eur, ktoré je Krajský súd v Trenčíne povinný vyplatiť [redacted], ako zákonnej zástupkyňi [redacted] a [redacted], v lehote dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Sťažovateľke [redacted] priznáva náhradu trov konania na Ústavnom súde vo výške 296,44 Eur, ktoré je Krajský súd v Trenčíne povinný zaplatiť na účel advokáta JUDr. Denise Jánošíkovej a to do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať aj takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (III. ÚS 175/03).

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní preskúmal sťažnosť aj k nej pripojené prílohy. Výrok napadnutého rozhodnutia krajského súdu sp. zn. 19 CoP/7/2015 z 23. apríla 2015 pozostával zo štyroch častí, pričom ústavnou sťažnosťou bola napadnutá len časť, ktorá potvrdzovala časť výroku okresného súdu sp. zn. 14 P/53/2013 o striedavej osobnej

starostlivosti oboch rodičov. Sťažovateľka vytýkala rozhodnutiam všeobecných súdov viacero pochybení, najmä však argumentovala proti

- možnosti zmeny právoplatného rozhodnutia o výkone rodičovských práv,
- nevykonaní znaleckého dokazovania, nezohľadnení jej výhrad proti úkonom kolízneho opatrovníka, nezohľadnení jej návrhov na dokazovanie a prehliadaniu ňou predložených dôkazov,
- nezohľadnení agresívneho správania otca maloletých detí voči nej,
- samotnej striedavej starostlivosti, pre ktorú nie sú vytvorené objektívne podmienky na strane otca a ktorá podľa nej nezohľadňuje záujmy maloletých detí.

Podľa čl. 41 ods. 6 ústavy podrobnosti o právach podľa odsekov 1 až 5 ustanoví zákon.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže zákonom ustanoveným postupom domáhať svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Porušenie základného práva na spravodlivý proces spočíva podľa sťažovateľky najmä v nesprávnej interpretácii a aplikácii kogentných noriem zákona o rodine a Občianskeho súdneho poriadku, ako aj Dohovoru o právach dieťaťa, v nedostatočnom dokazovaní a nezohľadnení sťažovateľkou predložených dôkazov a v celkovom rozpore rozhodnutia odvolacieho súdu s princípmi riadneho a spravodlivého procesu.

Prvou výhradou sťažovateľky je nesprávna aplikácia § 163 ods. 2 OSP a § 26 ods. 2 zákona o rodine, v zmysle ktorých podľa sťažovateľky môže dôjsť k zmene rozsudku, iba ak sa zmenia pomery na strane účastníkov, inak je zmena nezákonná.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia k tejto námietke sťažovateľky uviedol:

„Pokiaľ matka namietala, že neboli splnené predpoklady pre zmenu pôvodného rozhodnutia súdu o zverení mal. detí do jej osobnej starostlivosti a ich zverení do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, keďže nedošlo k významnej zmene pomerov na strane mal. detí, ktorá by mohla mať za následok zmenu súdneho rozhodnutia, odvolací súd sa s týmto jej tvrdením nestotožnil. Rozhodnutie súdu ohľadne úpravy práv a povinností rodičov k maloletým deťom nie je rozhodnutím nemenným. Pokiaľ dôjde k zmene pomerov, môže súd zmeniť i bez návrhu svoje predchádzajúce rozhodnutie o výkone rodičovských práv a povinností alebo dohodu o výkone rodičovských práv a povinností (§ 26 Zákona o rodine). V danej veci zmena pomerov nesporne spočíva v uplynutí času od predchádzajúceho rozhodnutia súdu o výkone rodičovských práv a povinností a bola preukázaná aj skutočnosťou, ktorú potvrdili obaja rodičia a vyplýva zo súdneho spisu, že nastali po roku 2012 nezhody medzi rodičmi pri styku otca s mal. deťmi, ktorý sa dlhodobo realizoval v rozsahu takmer sa rovnajúcemu striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov. Navyiac z výsluchu mal. detí súdom nesporne vyplýva, že obe mal. deti majú záujem, aby bolo presne upravené, kedy s ktorým rodičom budú aký čas tráviť, ktorú skutočnosť nie je možné nechať bez povšimnutia (Dohovor o právach dieťaťa čl. 12 ods. 2, § 100 ods. 3 O. s. p. § 43 ods. 3 Zákona o rodine). Odvolací súd zdôrazňuje, že prihliadal predovšetkým na záujem mal. detí, ktorý má prednosť pred záujmami oboch rodičov a mal za to, že rozhodnutie o zverení mal. detí do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov zohľadňuje názor mal. detí, na ktorý vzhľadom na ich vek a rozumovú vyspelosť bolo potrebné prihliadnuť.“

K námietke nesprávnej interpretácie a aplikácie príslušných noriem Občianskeho súdneho poriadku, ako aj zákona o rodine ústavný súd v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou uvádza, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní

zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07). Z týchto hľadísk ústavný súd preskúmal sťažnosť sťažovateľov namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Spôsob, akým krajský súd interpretoval príslušné zákonné ustanovenia v preskúmvanej veci, nesignalizuje záver, že by bol výklad krajského súdu z ústavného hľadiska neospravedlňiteľný a neudržateľný, a mohol tak viesť k porušeniu niektorého zo sťažovateľkou označených práv. Naopak, ústavný súd konštatuje, že interpretácia a aplikácia dotknutých právnych noriem v odôvodnení rozhodnutia krajského súdu je ústavne konformná a rešpektuje účel a zmysel aplikovaných právnych noriem.

Ďalšie námietky sťažovateľky sa týkajú nesprávneho posúdenia vhodnosti striedavej výchovy maloletých detí s ohľadom na okolnosti, ktoré uvádza, vrátane údajného agresívneho správania otca maloletých detí voči nej. K tejto otázke krajský súd uviedol:

„Odvolací súd po preskúmaní danej veci zhodne so súdom prvého stupňa dospel k záveru, že je v záujme mal. detí ich zverenie do striedavej osobnej starostlivosti oboch

rodičov, ktorá prakticky fungovala medzi rodičmi, i keď s určitými problémami, takmer 7 rokov. Mal. ■■■■■ má 15 rokov a mal. ■■■■■ má 11 rokov, obaja sú vyspelí, veľmi inteligentní, výborní žiaci, a preto vzhľadom na ich vek a rozumovú vyspelosť, je podľa názoru odvolacieho súdu, dôvodné prihliadnuť na ich názor, že chcú byť zverení do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov v týždňových intervaloch, chcú mať kontakt s oboma rodičmi i so starými rodičmi z oboch strán.

Pokiaľ súd prvého stupňa prihliadol na názor mal. detí, konal v súlade s citovanými zákonnými ustanoveniami.

V súvislosti s rozhodnutím súdu prvého stupňa o zverení mal. detí do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov odvolací súd podrobne preskúmal všetky rozhodujúce námietky, ktoré boli v odvolaní matkou vznesené a v plnom rozsahu sa stotožňuje so skutkovými i právnymi závermi súdu prvého stupňa. Odvolacie námietky matky boli totožné s námietkami, ktoré uplatnila pred súdom prvého stupňa. Súd prvého stupňa vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, vyhodnotil dôkazy v konaní vykonané, každý jednotlivu a všetky vo vzájomnej súvislosti, odôvodnil, z akých dôvodov, a ktoré tvrdenia účastníkov mal za preukázané, a ktoré nie, uviedol svoje skutkové zistenia, ktoré z dokazovania vyplynuli a na vec aplikoval správne právne predpisy, ktoré i správne vyložil. Rozhodnutie súdu prvého stupňa zodpovedá požiadavkám ust. § 157 ods. 2 O. s. p. Námietky matky, uvedené v podanom odvolaní, preto nemohli privodiť zmenu napadnutého rozsudku vo výroku o striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov. Ani v odvolacom konaní totiž neboli preukázané také skutočnosti, ani tvrdené také skutočnosti, ktoré by mohli mať za následok odlišné rozhodnutie vo veci. Z tohto dôvodu si odvolací súd osvojil dôvody napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa a v podrobnostiach na ne v zmysle § 219 ods. 2 O. s. p. odkazuje.“

K tejto časti odôvodnenia odvolacieho súdu ústavný súd dodáva, že pri posudzovaní rozhodnutia odvolacieho súdu je potrebné zohľadniť nielen odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu, ale aj napadnutý rozsudok okresného súdu, s odôvodnením ktorého sa krajský súd stotožnil. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu

a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

Okresný súd sa v relevantnej časti odôvodnenia svojho rozsudku vysporiadal aj s otázkou vhodnosti zverenia maloletých detí do striedavej osobnej starostlivosti rodičov, najmä čo sa týka podľa sťažovateľky agresívneho správania otca maloletých detí voči nej, keď uviedol:

„Údajnú agresivitu otca voči matke súd rovnako nepovažoval za argument proti striedavej osobnej starostlivosti o deti. Predovšetkým žiadnym dôkazom nebolo preukázané, že by otec bol kedykoľvek a akýmkoľvek spôsobom agresívny voči deťom, čo súd považoval za podstatné. Rovnako však nakoniec nebolo preukázané, že by sa otec dopustil fyzického násillia voči matke maloletých. Je predovšetkým potrebné diferencovať ako sa rodičia správajú k sebe navzájom a ako sa správajú k maloletým deťom. V správaní k deťom nebol ani u jedného z rodičov preukázaný žiaden nedostatok.

Súd napokon dospel k záveru, že zverením maloletých do striedavej starostlivosti obidvoch rodičov a z tohto vyplývajúcim určením presných pravidiel realizácie tejto starostlivosti sa odstráni jeden zo závažných zdrojov konfliktu medzi rodičmi.

K výhradám matky, že konfliktné vzťahy rodičov budú príčinou, že pri striedavej starostlivosti sa rodičia nebudú vedieť dohodnúť o dôležitých veciach týkajúcich sa maloletých, súd poukazuje na ustanovenie § 35 Zákona o rodine, podľa ktorého ak sa rodičia nedohodnú na podstatnej veci týkajúcej sa maloletého dieťaťa rozhodne na návrh niektorého z nich súd. Citované ustanovenie sa neviaže len na striedavú osobnú starostlivosť ale má riešiť všetky situácie, keď rodičia maloletého dieťaťa nedospejú k dohode. Pričom situácia, že by sa rodičia neboli schopní dohodnúť na podstatnej záležitosti maloletých, napríklad na tom, ktorú strednú školu bude dieťa navštevovať, môže

nastať aj za stavu, keď je dieťa zverené do osobnej starostlivosti len jednému z rodičov. Uvedené tvrdenia matky preto súd nepovažoval za dôvodné.

Na základe uvedených dôvodov súd nepovažoval nesúhlas matky maloletých detí so striedavou osobnou starostlivosťou za relevantný.

Súd bol napokon povinný v zmysle § 43 ods. 1 Zákona o rodine zistiť názor maloletých detí a pri rozhodovaní naňho prihliadať. Názor oboch maloletých, najmä staršieho ■■■■■ bol v predchádzajúcom období zisťovaný niekoľkokrát. Obe deti opakovane uviedli, že by chceli tráviť rovnaký čas s otcom aj s matkou. Zároveň uviedli, že časový interval, ktorý by chceli tráviť s jedným z rodičov je najviac týždeň. Súdu je jasné, že maloleté deti nemusia poznať všetky aspekty inštitútu striedavej osobnej starostlivosti a poznať jeho odlišnosti od iného spôsobu úpravy osobnej starostlivosti o dieťa. Avšak podľa názoru súdu striedavá starostlivosť je inštitútom, ktorý v danej situácii najlepšie zodpovedá požiadavkám oboch maloletých, keď si svoj čas medzi rodičov chcú deliť na polovicu v určených pravidelných intervaloch. Súd zároveň apeluje na oboch rodičov aby deťom nebránili, ak sa chcú dobrovoľne stretnúť počas týždňa tráveného u jedného z rodičov aj s druhým rodičom a nevyčítali im to.

Súd vzhľadom na uvedené skutočnosti dospel k záveru, že sú splnené všetky hmotnoprávne podmienky na zverenie maloletých detí do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov a návrhu otca maloletých v tejto časti vyhovel.“

Ústavný súd pripomína, že spravodlivosť je nutné posudzovať z hľadiska konania ako celku, pričom v danom prípade treba postupovať v súlade s praxou Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý napr. v rozhodnutí E. p. v. Italy zo 16. 11. 1999 (s odkazom aj na rozhodnutie vo veci Olsson v. Sweden z 27. 11. 1992 a Johansen v. Norway z 23. 9. 1994) vyslovil, že medzi záujmami dieťaťa a rodičov musí byť zachovaná rovnováha, pričom pri hľadaní tejto rovnováhy musí byť osobitný význam venovaný najvyšším záujmom dieťaťa, ktoré môžu prevažovať nad záujmami rodiča.

Aj v posudzovanom prípade je predovšetkým v záujme maloletých detí, aby sa vzťahy rodičov stabilizovali a výkon striedavej osobnej starostlivosti rodičov bol bez

negatívnych zásahov zo strany oboch rodičov. Závery krajského súdu podľa názoru ústavného súdu zodpovedajú príslušným ustanoveniam Občianskeho súdneho poriadku a zákona o rodine a sledujú predovšetkým záujmy maloletých detí, preto ich nemožno považovať za arbitrárne a nespravodlivé.

Prevažná väčšina ďalších námietok sťažovateľky sa týkala spôsobu vykonávania dôkazov a prehliadania dôkazov, ktoré súdu navrhovala. K námietkam nezohľadnenia skutočností uvádzaných sťažovateľkou ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou uvádza, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka konania na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05). Ústavný súd zároveň konštatuje, že vykonanie jednotlivých dôkazov, ako aj zhrnutie preukázaného skutkového stavu na strane 11 a nasl. v odôvodnení rozhodnutia okresného súdu signalizuje, že súd prvého stupňa vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, náležité dôkazy vyhodnotil a napokon aplikoval na vec právne predpisy spôsobom, ktorý je z ústavného hľadiska udržateľný. V otázkach dokazovania si krajský súd osvojil dôvody rozhodnutia súdu prvého stupňa a v podrobnostiach na ne v zmysle § 219 ods. 2 OPS odkázal.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd považuje závery vyjadrené v odôvodnení napadnutého rozhodnutia krajského súdu z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné, a preto sťažnosť v časti namietajúcej porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Keďže sťažovateľka (zastúpená kvalifikovanou právnou zástupkyňou) namietala porušenie tiež základného práva podľa čl. 41 ods. 6 ústavy bez bližšej špecifikácie len

z dôvodu arbitrárnosti záverov napadnutého rozhodnutia, ústavný súd nepovažoval za potrebné zaoberať sa osobitne uvedeným článkom ústavy, ktorý mal byť podľa nej taktiež porušený. Keďže ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a možným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemožno vzhľadom na to uvažovať ani o porušení základného práva podľa čl. 41 ods. 6 ústavy. Navyše, napadnutý článok ústavy iba v podrobnostiach (o právach podľa predchádzajúcich odsekov) odkazuje na zákon. Z uvedeného vyplýva, že sťažnosť sťažovateľky aj v časti namietajúcej porušenie čl. 41 ods. 6 ústavy je zjavne neopodstatnená.

Pretože ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi postupom krajského súdu a namietaným porušením označených práv sťažovateľky, odmietol sťažnosť sťažovateľky po jej predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. októbra 2015